

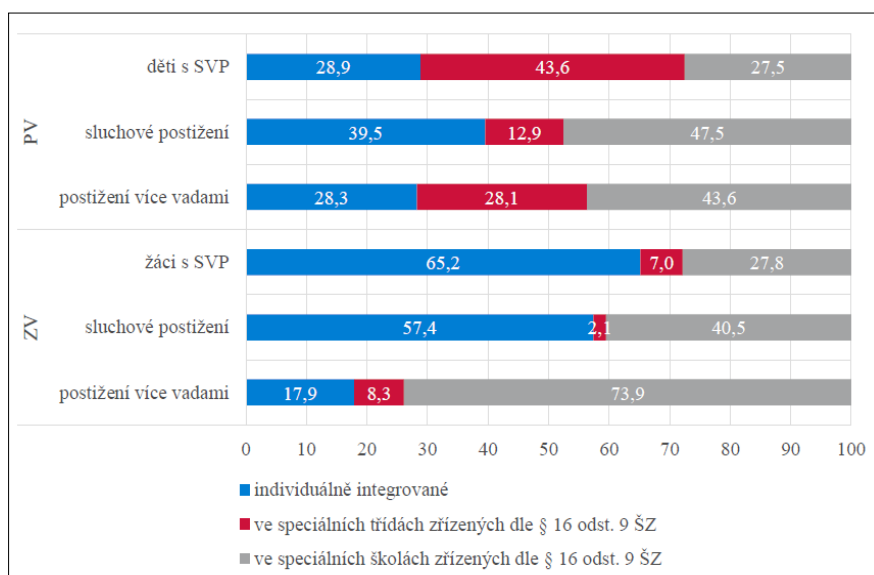
vzdělávání v českém znakovém jazyce, a to především pedagogy, kteří ho používají jako prvotní jazyk. To se však daří jen částečně.

Učitelů se znalostí znakového jazyka je málo

Potřeba tohoto druhu komunikace je ve více než polovině škol pokryta vždy (75 % MŠ, 85 % ZŠ). Nejčastějším důvodem toho, proč pro některé děti nebo žáky není zajištěno vzdělávání v českém znakovém jazyce, je nedostatek učitelů, kteří by dokázali komunikovat v českém znakovém jazyce. To souvisí i s chybějícím prováděcím předpisem k obsahu a rozsahu kurzů komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob. **Systémovým nedostatkem** ve vzdělávání dětí a žáků se sluchovým postižením je také skutečnost, že v ČR stále ještě **chybí standardizovaný a účinný mechanismus ověřování znalostí českého znakového jazyka**, z čehož vyplývá **velmi rozdílná znalostní úroveň pedagogů**. Nahrazení vzdělávání v českém znakovém jazyce či tlumočnicka neslyšícím asistentem pedagoga není optimálním řešením.

Neuspokojivý personální stav se dotýká i samotné výuky českého znakového jazyka v rámci školního vzdělávacího programu nebo individuálních vzdělávacích plánů (IVP) při vzdělávání žáků se sluchovým postižením. Takovouto možnost nabízí přibližně desetina ZŠ zřízených dle § 16 odst. 9 ŠZ, které vzdělávají žáky se sluchovým postižením. Přestože převážná většina škol (80 %) nemá žáky, pro které by byl tento předmět potřebný, je zjevné, že v přibližně 10 % škol vzdělávajících žáky se sluchovým postižením výuka českého znakového jazyka chybí. To potvrzuje i fakt, že 12 % těchto škol nemá k dispozici pedagogy kvalifikované pro výuku českého znakového jazyka, přestože by je potřebovaly.

Graf 1 | Vzdělávání dětí a žáků se SVP (údaje za ČR – MŠMT) – podíl (v %)

Ve třetině ZŠ, které český znakový jazyk vyučují, jde o samostatný předmět povinný pro všechny žáky školy, v necelé čtvrtině škol výuka probíhá namísto výuky cizího jazyka a přibližně sedmina škol výuku českého znakového jazyka nabízí jen v případě dobrovolného zájmu žáků (nepovinný předmět či zájmový útvar).

Více než polovina ZŠ vyučuje český znakový jazyk podle vlastních dokumentů vypracovaných školou, přibližně třetina škol využívá běžně dostupné metodické a kurikulární dokumenty.

Nejčastěji je český znakový jazyk vyučován ve skupinách:

- podle rozřazení žáků do ročníků: 39 % ZŠ,
- sluchově postižených žáků včetně žáků s kombinovaným postižením nebo s kombinací sluchového postižení a specifických poruch učení: 23 % ZŠ,
- podle dosažené znalostní úrovně žáka: 15 % ZŠ,
- podle komunikačních preferencí žáka a pouze těm, kteří jím komunikují primárně: 8 % ZŠ.

V předškolním vzdělávání jde pokaždé o součást integrovaného bloku, v němž ho nabízí zhruba 40 % MŠ.

Další vzdělávání pedagogové nevyužívají dostatečně

Česká školní inspekce také zjišťovala názory ředitelů škol zřízených podle § 16 odst. 9 ŠZ na **nabídku didaktických pomůcek a metodické podpory** pro rozvoj komunikačních dovedností dětí se sluchovým postižením.

Přestože **většina ředitelů MŠ tuto nabídku považuje za dostatečnou, více než tři čtvrtiny z nich by uvítaly těsnější a systematictější sdílení zkušeností s rozvojem komunikačních dovedností sluchově postižených dětí mezi školami**. V takových aktivitách jim ale nic nebrání, a není tedy jasné, proč se tak neděje (zřizovatelem některých škol je navíc MŠMT, které může v rámci jejich metodického vedení takové aktivity organizovat, a to i pro stejný typ škol ostatních zřizovatelů). **Pomoc při rozšiřování kompetencí učitelů pro rozvoj komunikačních dovedností těchto dětí by potřebovala přibližně třetina škol**.

Více než dvě pětiny ZŠ se potýkají s **nedostatkem vhodných materiálů pro výuku českého jazyka i neязыkových předmětů u sluchově postižených žáků, kteří preferují český znakový jazyk**. Většina škol je nucena si materiály vytvářet sama nebo